

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2012/6245

Karar No : 2013/4925

Temyiz Eden (Davacı) : TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Vekili : Av. Zühal Dönmez

Bestekar Sk. No:49/5 - K.Dere / ANKARA

Karşı Taraf (Davalı) : Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı - ANKARA

İstemin Özeti : Ordu İdare Mahkemesi'nin 26/04/2012 günlü, E:2011/253;

K:2012/676 sayılı kararının, temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hâkimi : Halil Mercan

Düşüncesi : Temyiz isteminin kabulü ile Mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince dosyanın tekemmül ettiği görülmekle yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmeyerek, işin esasına geçildi, gereği görüldü:

Dava, Giresun İli, Bulancak İlçesi, Pazarsuyu Mevkii'nde bulunan toplam 54,3663 hektarlık alanın organize sanayi bölgesi yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 5.1.2011 tarih ve 1096 sayılı Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

Ordu İdare Mahkemesince; 2008/724 esas sayılı dosyada keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporda taşınmazın büyük bir kısmının dikili tarım arazisi olduğu yönünde tespit yapıldığı, bu doğrultuda Giresun İli, Bulancak İlçesi, Pazarsuyu Mevkii'nde bulunan toplam 54,3663 hektar alanın büyük bir çoğunluğunun dikili tarım arazisi olduğunun tespit edilerek, organize sanayi bölgesi kurulması için mülga Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Merkez Teşkilatı tarafından kamu yararı kararı alınması karşısında söz konusu alanın organize sanayi bölgesi yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına ilişkin 05.01.2011 tarih ve 1096 sayılı işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından, anılan kararın hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek temyizden incelenip bozulması istenilmektedir.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Toprak Koruma Kurulunun Görevleri" başlıklı 5. maddesinde "Kurulun görevleri aşağıda belirtilmiştir." cümlesinden sonra "a) Arazi kullanılan tüm faaliyetlerde, arazinin korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanılmasına yönelik inceleme, değerlendirme ve izleme yapmak, ortaya çıkan olumsuzlukları belirlemek, toprak korumayı ve bununla ilgili sorunları giderici önlemleri almak, geliştirmek, uygulanmasını sağlamak için görüş oluşturmak, b) Arazi kullanımını gerektiren tüm girişimleri yönlendirmek üzere, yerel plân veya projelerin uygulanması amacıyla takibini yapmak, c) Toprak koruma önlemlerinin yerine getirilmesi sürecini yerel ölçekte izlemek, değerlendirmek ve çözümleyici öneriler geliştirmek, hazırlanacak toprak koruma ve arazi kullanım plânları doğrultusunda, yerel ölçekli yıllık iş programları için görüş oluşturmak ve uygulamaya konulmasının takibini yapmak, ç)

Ülkesel, bölgesel veya yerel ölçekli yapılan plânlar arasındaki uyumu denetlemek, d) Kanunda yer alan konularla ilgili başvuruları almak ve ilgililere aktarmak, e) Kanunla verilen diğer görevleri yapmak" hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Yasanın "Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı" başlıklı 13. maddesinde, "Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; (...) d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar, e) Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar, (...) için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir. (...)

Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair uygulamaların usul ve esasları tüzükle düzenlenir. " hükümleri amirdir.

Anılan Yasaya dayanılarak çıkartılan, "Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Arazi Topplulaştırılmasına İlişkin Tüzüğü'nü" "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinin 1. fıkrasının (I) bendinde, kamu yararı kararının, Bakanlıklarca yatırım programına alınmış yatırımlar ile insan, toplum ve çevre ilişkilerinde dengeyi bozucu nitelikte olmayan, ekonomik, ekolojik ve toplumsal kayıplar bakımından toplum aleyhine sonuçlar doğurmayan, kişiler ve toplum yararı birlikte gözetilerek ilgili bakanlık veya açıkça yetki verilen birimler tarafından alınan kararı, ifade ettiği; belirtilmiş, 8. maddesinde, "Her ölçekteki imar ve çevre düzeni planlarının yapılması ve değiştirilmesinde tarım arazilerinin tarım dışı amaçlı faaliyetlere ayrılmasına kurulun uygun görüşü alınarak Bakanlık veya valiliklerce izin verilebilir.", hükmü yer almış, "Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı" başlıklı 9. maddesinde de, "(1) Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri, sulu tarım arazileri, alternatif alan bulunmaması ve kurulun uygun görmesi şartıyla; (...) d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar, e) Kamu yararı gözetilerek yol, altyapı ve üstyapı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar, (...) için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projesine uyulması kaydıyla Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.(....) (3) Etüt raporunda belirtilen alternatif alanların; etüt raporu, teknik, ekolojik ve ekonomik kriterler ile tarım dışı amaçla arazi kullanım talebini yapanın yazılı görüşü dikkate alınarak kurul tarafından alternatif olup olmayacağı değerlendirilerek karara bağlanır." (...) hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, Giresun İli, Bulancak İlçesi, Pazarsuyu Köyünde bulunan toplam 54,3663 hektar arazinin Organize Sanayi Bölgesi yapılması amacıyla tarım dışı amaçla kullanılmak üzere hazırlanan yazı ve eklerinin davalı idareye gönderildiği, bu kapsamda Bulancak İlçe İdare Kurulu tarafından kamu yararı kararı alındığı, hazırlanan 02.02.2007 tasdik tarihli tarımsal etüd raporunda özetle; etüdü yapılan sahanın tarım dışı amaçlı kullanılması halinde çevre arazilerle bütünlüğün bozulacağı, tarım dışı amaçla kullanılması halinde toprak koruma projesine ihtiyaç duyulmayacağı, arazinin 1 hektarının marjinal tarım arazisi, geri kalan 53,3663

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2012/6245
Karar No : 2013/4925

hektarlık kısmının ise dikili tarım arazisi ve kuru mutlak tarım arazisi niteliğinde olduğu, çevrede yapılan tetkiklerde söz konusu yatırım için 89 hektar büyüklüğünde, genelde marjinal nitelik gösteren ve üzerinde tarımsal faaliyet yapılması imkanı olmayan alternatif saha olduğu ve etüd yapılan sahanın tarım dışı kullanılması halinde atıkların dereye zarar vermemesi için gerekli tedbirlerin alınması gerektiğinin belirtilmesine rağmen, 13.02.2007 tarihli raporda, Organize Sanayi Bölgesi için talep edilen 54,3663 hektarlık alanın tamamına yakınının fındık bahçesi olduğu, Ordu-Giresun-Trabzon sahil yoluna yakın ve düz araziden oluştuğu, bu nedenle alt yapı hizmetlerinin daha kolay ve ekonomik olacağı, Giresun İli, Bulancak İlçesi, Pazarsuyu Köyünde bulunan toplam 54,3663 hektar arazinin, çevresindeki tarım arazilerine zarar vermeyecek **tedbirlerin alınması şartıyla, Organize Sanayi Bölgesi kurulması için tarım dışı amaçlı kullanılmasına, Tarım ve Köyşleri Bakanlığının 24.10.2007 tarih ve 16857 sayılı işlemleri ile izin verilmesi üzerine anılan kararın iptali istemiyle Ordu İdare Mahkemesinin E:2008/724 sayılı dosyasında açılan davada;** uyuşmazlık konusu alanda Organize Sanayi Bölgesi kurulması gibi bir yatırımın gerçekleştirilebilmesi için, 5403 sayılı Yasa'nın 13. maddesinin (d) bendi uyarınca, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Merkez Teşkilatı tarafından kamu yararı kararı alınması gerekirken bu kararın alınmadığı gerekçesiyle 22.10.2009 gün ve K:2009/1344 sayılı iptal kararının verildiği, yargı kararının uygulanması amacıyla mülga Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca 23.11.2010 gün ve 9235 sayılı kamu yararı kararının alındıktan sonra Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Gelişime Genel Müdürlüğünün 05.01.2011 tarih ve 1096 sayılı işlemleriyle söz konusu alanın organize sanayi bölgesi yapılmak üzere tarım dışı amaçla kullanılmasının uygun bulunmasına karar verilmesi üzerine anılan kararın iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtilen Yasa ve Tüzük hükümlerinin birlikte incelenmesinden; tarım arazilerinin tarım dışı amaçlı faaliyetlere ayrılmasına izin verilmesinde, Kurulun uygun görüşünün bulunmasının zorunlu olduğu, diğer bir ifadeyle bu ön koşulun gerçekleşmediği durumlarda valilikçe veya bakanlıkça tarım arazilerinin tarım dışı amaçlı faaliyetlere ayrılmasına izin verilemeyeceği; Bakanlıklarca, kamu yararı kararı alma yetkisinin Valiliklere devredilebileceği, etüt raporunda belirtilen alternatif alanların; etüt raporu, teknik, ekolojik ve ekonomik kriterler ile tarım dışı amaçla arazi kullanım talebini yapanın yazılı görüşü dikkate alınarak kurul tarafından alternatif olup olamayacağı değerlendirilerek karara bağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Her ne kadar İdare Mahkemesince, Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve ~~tarım dışı amaçlı tarım arazileriyle ilgili karar alınabileceği~~, bu amaçla alınan dava konusu kararda ~~hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş~~ ise de; Mahkemece yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporda taşınmazın büyük bir kısmının dikili tarım arazisi olduğu ve neticede anılan alanın, tarım dışı amaçla kullanılmasında sakınca olmadığı belirtilmiş, ancak anılan raporda alternatif alana yönelik olarak, incelemeye dayalı herhangi bir değerlendirmeye yer verilmediği görülmektedir.

5403 sayılı Yasanın "Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı" başlıklı 13. maddesinde, "Mutlak tarım arazilerinin, özel ürün arazilerin, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı açıkça vurgulanmış; **ancak, alternatif alan bulunmaması** ve Yasada belirtilen diğer şartların varlığı halinde taşınmazların tarım dışı amaçla

İsteminin yerine getirilmesine imkan bulunmakta olup, Yasanın "alternatif alan bulunmaması" şeklinde öngördüğü ve emredici nitelikteki hükmü karşında, tayin edilen bilirkişilerce bu yönde araştırma, inceleme ve belirleme içermeyen rapora dayanılarak karar verilmesinde hukuki isabet bulunmamaktadır.

Buna göre, Mahkemece, 5403 sayılı Yasanın 13. maddesinde vurgulanan hususun irdelenebilmesi için bilirkişilerden bu durumu açıklığa kavuşturacak nitelikte bir rapor alınması ve alınan rapor doğrultusunda karar verilmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesine uygun bulunan temyiz isteminin kabulüne, Ordu İdare Mahkemesi'nin 26/04/2012 günlü, E:2011/253; K:2012/676 sayılı kararının **BOZULMASINA**, dosyanın yeniden karar verilmek üzere adı geçen mahkemeye gönderilmesine, 34,80 TL yürütmenin durdurulması harcının istemi halinde davacıya iadesine, 5.6.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Mehmet ÜNLÜÇAY	Tülün ÖZDEMİR	Emin Celalettin ÖZKAN	Okay KOÇAK	İsmail Hakkı SAYIN

ASLI GİBİDİR